

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-4/04/WS

Wrocław, dnia 29 marca 2004 r.

Decyzja RWR 19/04

Na podstawie :

art. 100b ust. 1 w zw. z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (j.t. Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804 ze zm.) oraz stosowanie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18, poz. 172 ze zm.)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów :

odmawia się wszczęcia postępowania antymonopolowego na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów i Spraw Mieszkańców w Gorzowie Wielkopolskim, w sprawie uznania za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazanie zaniechania praktyki, polegającej na zмовie cenowej na terenie Gorzowa Wielkopolskiego przedsiębiorców Shell Polska Sp. z o.o., BP Express Sp. z o.o., PKN Orlen S.A. i Statoil Polska Sp. z o.o. w wyniku której przedsiębiorcy ci stosują rażąco wyższe ceny paliw płynnych w stosunku do cen stosowanych w innych miastach, która to praktyka została zakwalifikowana przez Miejskiego Rzecznika Konsumentów i Spraw Mieszkańców w Gorzowie Wielkopolskim z art. 23a powołanej wyżej ustawy.

Uzasadnienie

1. Do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwanego dalej „organem antymonopolowym”, wpłynął w dniu 23 lutego 2003 r. wniosek Rzecznika Konsumentów i Spraw Mieszkańców w Gorzowie Wielkopolskim, zwanego dalej „Rzecznikiem”. We wniosku Rzecznik twierdził, iż na terenie Gorzowa Wielkopolskiego istnieje zмова cenowa przedsiębiorców Shell Polska Sp. z o.o., BP Express Sp. z o.o., PKN Orlen S.A. i Statoil Polska Sp. z o.o. w wyniku której przedsiębiorcy ci stosują rażąco wyższe ceny paliw płynnych w stosunku do cen stosowanych w innych miastach. Zdaniem Rzecznika takie działania przedsiębiorców noszą znamiona naruszenia art. 23a ustawy powołanej na wstępie, zwanej dalej „ustawą o ochronie (...)”.

1.1.Z uzasadnienia wniosku oraz dołączonych do niego dokumentów wynika, iż od listopada 2003 r. zaczęły napływać do Rzecznika skargi mieszkańców na wysokie ceny

paliw oferowanych na stacjach Gorzowa Wielkopolskiego w porównaniu z cenami paliw w innych miastach

dowód – wniosek, wycinki prasowe z gazety „Tylko Gorzów”.

Rzecznik wobec powyższych faktów wezwał przedsiębiorców do udzielenia informacji dotyczących zasad ustalania cen paliw płynnych na stacjach paliwowych w Gorzowie Wielkopolskim. W odpowiedzi na wezwanie, przedsiębiorcy wyjaśnili :

a) PKN ORLEN pismem z dnia 12 stycznia 2004 r. podał czynniki wpływające na cenę paliwa. Zdaniem tego przedsiębiorcy są to :

- zmiany cen zakupu u dostawcy,
- poziom cen i ich zmiany na stacjach konkurencyjnych,
- relacje pomiędzy cenami paliw a ceną gazu, tendencje sprzedażowe pozostałych paliw,
- poziom realizacji marż pokrywających koszty działalności oraz pozwalających wypracować niezbędny zysk,
- wysokość kosztów utrzymania stacji paliw,
- jakość produktu i obsługi,
- lokalizacja stacji, utrudnienia drogowe,
- relacje pomiędzy popytem a podażą itp.

Przedsiębiorca wskazał, iż pracownicy stacji paliw (zarówno należących do Koncernu, jak i innych przedsiębiorców) prowadzą obserwację cen na stacjach sąsiadujących, należących do konkurentów. Każda zmiana cen paliw na jednej stacji wywołuje zmiany cen paliw na stacjach pozostałych;

dowód – pismo PKN ORLEN z 12.01.2004 r.

b) Statoil Polska Sp. z o.o. w piśmie z dnia 8 stycznia 2004 r. wyjaśnił, iż jego zdaniem najważniejszymi czynnikami bezpośrednio wpływającymi na ceny detaliczne paliw są :

- ceny zakupu paliw w rafineriach (na które mają wpływ ceny paliw na giełdach światowych i kurs dolara),
- koszty transportu,
- podnoszone opłaty urzędowe związane ze sprzedażą paliw (głównie akcyza).

Zdaniem przedsiębiorcy główną zasadą jest ustalanie cen przez biuro główne w Warszawie. Jednak w większości przypadków kierownicy stacji są zobowiązani do stałego, codziennego monitorowania cen wśród najbliższych konkurentów „i, w razie zaobserwowania u nich zmian, skorygowania cen własnych wg określonej relacji.”

dowód – pismo Statoil Polska Sp. z o.o. z 12.01.2004 r.

c) BP Express Sp. z o.o. w piśmie z dnia 9 stycznia 2004 r. poinformował, iż ceny paliw na stacjach BP wynikają z konkurencyjnej oferty przedsiębiorcy skierowanej do Klientów, obejmującej wysoki standard usług, akcje promocyjne, rynkowe ceny paliw i in. Kształtowanie się cen zależy od :

- zmiany kosztów produktu (np. hurtowa cena paliwa),
- odległości od źródła zaopatrzenia (co ma wpływ na koszty transportu).

Kształtowanie cen ma charakter regionalny, dlatego ceny na stacjach w poszczególnych regionach mogą się różnić.

dowód – pismo BP Express Sp. z o.o. z 09.01.2004 r.

d) Shell Polska Sp. z o.o. początkowo nie udzielił żądanych przez Rzecznika informacji, następnie zaś w dniu 13 lutego 2004 r. wyjaśnił, iż na ceny paliw mają wpływ różnorodne czynniki, takie jak m.in. cena zakupu paliw w Polsce powiązana z cenami na rynkach międzynarodowych, strategia marketingowa przedsiębiorcy, regulacje związane z obciążeniami fiskalnymi, inflacja, działania konkurencji, tendencje rynkowe w sprzedaży paliw, zróżnicowanie kosztów logistycznych w odniesieniu do poszczególnych stacji paliw, źródło zaopatrzenia (import, PKN Orlen, Rafineria Gdańska). Ponadto spółka wyjaśnił, iż generalnie dopasowuje swoje ceny do cen konkurentów

dowód – pismo z dnia 13 lutego 2004 r

1.2. Zdaniem Rzecznika od II półrocza 2003 r. na stacjach paliwowych wymienionych wyżej przedsiębiorców stosowane są identyczne ceny. Są one wyższe od cen na stacjach paliwowych w innych miejscowościach. Na potwierdzenie powyższej tezy Rzecznik załączył zestawienie cen paliw w dniu 12 lutego 2004 r. na stacjach w Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie

dowód - zestawienie cen paliw.

Przedstawione powyżej okoliczności świadczą, w ocenie Rzecznika, iż na terenie Gorzowa Wielkopolskiego doszło do zawiązania zmywy cenowej. Świadczyć o niej ma w szczególności przyznanie się Statoil do korygowania cen do poziomu cen konkurentów oraz fakt, iż ceny są identyczne pomimo wykazania przez przedsiębiorców różnych czynników wpływających na poziom cen. Wnioskodawca uważa, iż dopuszczalnym jest jedynie praktyka korygowania cen do poziomu cen najniższych, nie zaś najwyższych. Żaden przepis prawa nie zobowiązuje przedsiębiorcy do dostosowywania cen do poziomu konkurentów

dowód – wniosek strona 3.

2. Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy, organ antymonopolowy zważył, co następuje :

2.1. Zgodnie z art. 100b ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *„Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, odmówić wszczęcia postępowania, jeżeli w sposób oczywisty zbiorowe interesy konsumentów nie uległy naruszeniu”*.

Zdaniem Prezesa Urzędu, sytuacja taka ma miejsce w niniejszej sprawie.

2.2. Wnioskodawca wniósł o stwierdzenie naruszenia art. 23a ustawy antymonopolowej. Przepis ten dodany został do ustawy o ochronie (...) w wyniku nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 5 lipca 2002 r. *o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz. U. Nr 129, poz.1102).

Zgodnie z powołanym przepisem, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, przy czym nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (ust. 1). Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom

rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów (ust. 2).

W sprawie niniejszej Rzecznik wniósł o wszczęcie postępowania antymonopolowego z art. 23a ustawy o ochronie (...) w przedmiocie stwierdzenia praktyki polegającej na zmowie cenowej na terenie Gorzowa Wielkopolskiego przedsiębiorców Shell Polska Sp. z o.o., BP Express Sp. z o.o., PKN Orlen S.A. i Statoil Polska Sp. z o.o. w wyniku której przedsiębiorcy ci stosują rażąco wyższe ceny paliw płynnych w stosunku do cen stosowanych w innych miastach.

Zdaniem organu antymonopolowego już z samego sformułowania praktyki i uzasadnienia wniosku wynika, iż zarzucana uczestnikom praktyka nie narusza art. 23a ustawy antymonopolowej. Co do zasady zakazane prawem ochrony konkurencji porozumienia opisane zostały w art. 5 ustawy o ochronie (...), zaś art. 23a dotyczy zachowań rynkowych przedsiębiorców innych, aniżeli powołane w art. 5 (zakazane porozumienia ograniczające konkurencję) i art. 8 (zakazane nadużywanie pozycji dominującej).

Oczywistym jest, iż zarzut nie dotyczy stosowania postanowień wzorców umowy, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, naruszania obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwej lub wprowadzającej w błąd reklamy i innych czynów nieuczciwej konkurencji godzących w zbiorowe interesy konsumentów – nie może być zatem kwalifikowany z art. 23a ustawy o ochronie (...).

W tym stanie rzeczy, mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, iż przesłanki zastosowania w sprawie art. 100b ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały spełnione.

2.3. Godzi się również podnieść, iż nawet gdyby wnioskodawca prawidłowo sformułował żądanie wniosku, tj. zażądałby wszczęcia postępowania z art. 5 ustawy o ochronie (...), istnieje domniemanie, iż brak byłoby przesłanek do jego uwzględnienia. Rzecznik powołał się bowiem na stwierdzenia uczestników rynku paliw w Gorzowie Wielkopolskim, iż ustalana przez nich cena była m.in. wynikiem obserwacji zachowań cenowych konkurentów. Otóż stwierdzić należy, iż takie zachowania rynkowe przedsiębiorców są prawnie dopuszczalne. Doktryna odróżnia zachowania ograniczające konkurencję będące następstwem zakazanych ustawą o ochronie (...) porozumień, zawieranych zarówno w formie umów jak i uzgodnień, od tzw. zachowań pararelnych, prawnie dopuszczalnych. Polegają one na świadomym dopasowywaniu się przedsiębiorców do powstałej na rynku sytuacji (także w zakresie cen). Jest to więc normalna reakcja rynkowa, w związku z czym nie jest zakazana. Przykładem może być podniesienie cen jako reakcja na podobne posunięcie ze strony konkurencji. Pararelne zachowania rynkowe przedsiębiorców odróżnia zatem od zakazanych prawem porozumień antykonkurencyjnych brak – charakterystycznego dla tych ostatnich – elementu uzgodnienia, podjętego w jakiegokolwiek formie (Stanisław Gronowski, Polskie prawo antymonopolowe, Warszawa 1998, strona 98). Wobec powyższego przyznanie się przedsiębiorców do stosowania takich nie uzgodnionych ze sobą działań, nie narusza art. 5 ustawy o ochronie.

Reasumując, wobec braku podstaw do uwzględnienia wniosku o wszczęcie postępowania, należało orzec jak wyżej.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu

Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu.

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury UOKiK
we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk